

OSVRT NA TEMATSKE KARTE GEOLOŠKIH ZNANOSTI

Miljenko MARINAC – Zagreb*

SAŽETAK. Kartografija kao znanstvena disciplina osnova je za djelovanje mnogih, pa tako i geoloških znanosti. Preklapanjem pojedinih geoloških aktivnosti dolazi do razvitka novih znanstvenih disciplina. Tematske karte geološkog sadržaja od velikog su značenja za Republiku Hrvatsku u cjelini.

1. UVOD

U prvom hrvatskom nacionalnom izvješću na 17. međunarodnoj kartografskoj konferenciji (Barcelona, 3–9. rujna 1995), a koje je objavljeno u posebnom broju "Geodetskog lista" u veljači 1996, izneseni su podaci o izradi nekih tematskih karata M 1:100 000, pa tako i o izradi Osnovne geološke karte Republike Hrvatske.

2. OSNOVNA GEOLOŠKA KARTA REPUBLIKE HRVATSKE 1: 100 000

Osnovna geološka karta (OGK) Republike Hrvatske bio je projekt vođen po jedinstvenoj metodologiji za cijelo područje bivše Jugoslavije. Nositelj je toga projekta Institut za geološka istraživanja (Zavod za geologiju i paleontologiju). Ta znanstvena institucija, utemeljena 3. srpnja 1909. naredbom hrvatsko-slavonsko-dalmatinske zemaljske vlade, od svojega se osnutka bavi izradom geoloških karata na tlu Hrvatske.

Organizirana istraživanja započela su 1958, a projekt je u potpunosti završen 1985. Može se ustvrditi da je OGK kapitalno djelo za Republiku Hrvatsku koja je geološkom kartom dobila prijeko potrebnu osnovu za sva planiranja u geologiji, rudarstvu, građevinarstvu, šumarstvu, vodoopskrbi, poljodjelstvu i drugim gospodarskim granama.

Izrađena su i tiskana 73 lista s pripadajućim tumačima, s tim da je sedam posljednjih i završnih listova s kompletnom dokumentacijom ostalo u bivšem Saveznom geološkom zavodu u Beogradu te će biti potraživani u sukcesijskom postupku.

3. GEOLOŠKA KARTA REPUBLIKE HRVATSKE 1:50 000

S obzirom na složenu geološku građu hrvatskog tla, sustavno i organizirano prikupljanje materijala te obrada i interpretacija podataka stalna su zadaća hrvatske geološke znanosti. Zbog toga je sada u izradi geološka karta RH u mjerilu 1:50 000, što je zapravo druga faza izrade Osnovne geološke karte Republike Hrvatske.

Najvažniji dio postupka izrade geološke karte je kartiranje, koje se izvodi u mjerilu 1:25 000, 1:10 000 ili 1:5000, zavisno o svrsi ili objektu istraživanja.

* Miljenko Marinac, Institut za geološka istraživanja, Zavod za mineralne sirovine, 10 000 Zagreb, Sachsova 2.

4. TEMATSKE GEOLOŠKE KARTE

Uz spomenutu geološku kartu RH 1:50 000, u Institutu za geološka istraživanja istražuju se i druge tematske karte koje imaju ishodište u Osnovnoj geološkoj karti. To su:

1. Osnovna hidrogeološka karta RH 1:100 000 u Zavodu za inženjersku geologiju i hidrogeologiju

2. Osnovna inženjersko-geološka karta RH 1:100 000 u Zavodu za inženjersku geologiju i hidrogeologiju

3. Karta mineralnih sirovina i prognozna karta RH 1:100 000/1:200 000 Zavodu za mineralne sirovine

4. Geokemijska karta RH 1:100 000 u Zavodu za mineralne sirovine

5. Geotermijska karta RH 1:100 000 u Zavodu za geologiju

6. Strukturno-geomorfološka karta RH 1:100 000 u Zavodu za geologiju

Verificirana je i Radiometrijska karta RH u mjerilu 1:100 000, koja se jednim dijelom oslanja na Kartu mineralnih sirovina i osobito na Geokemijsku kartu što se izrađuju u Zavodu za mineralne sirovine. Te će karte činiti cjelinu i za studije o zaštiti okoliša, a početak se rada na Radiokemijskoj karti u većem opsegu očekuje uskoro.

Temelj predstojeće obnove porušenih dijelova Hrvatske i infrastrukturnih radova bit će Osnovna inženjersko-geološka karta RH, te Osnovna hidrogeološka karta, kojima se studiozno bavi Zavod za inženjersku geologiju i hidrogeologiju.

5. ZAKLJUČAK

Završetkom radova na Osnovnoj geološkoj karti 1:100 000 nije prekinut rad na upoznavanju cjelokupnog teritorija Republike Hrvatske (oko 56 500 km² kopnene površine). Uvođenjem suvremenih metoda istraživanja interdisciplinarni geološki timovi nastavljaju s radovima na otkrivanju i valorizaciji prirodnih resursa, karakterizaciji tla, utvrđivanju geotermijskih mogućnosti i vodoopskrbe što ujedno daje poticaj razvoju geoloških znanosti, a sve u svrhu zadovoljavanja interesa pojedinaca i države u cjelini.

U projektima istraživanja područja Republike Hrvatske, koja se ostvaruju preko Ministarstva znanosti i tehnologije RH, predviđaju se geološka istraživanja i hrvatskoga dijela jadranskoga podmorja.

Kartografija ima golemo značenje u prostornom planiranju i istraživanju karakteristika Zemlje, možemo reći da se prožimanjem raznih znanstvenih disciplina otvaraju novi prostori za izradu tematskih karata, kojih su temelji upravo baš u kartografiji.

LITERATURA

- Benček, Đ. (1995): Razvoj geološke službe, uloga i sadržaj njezine djelatnosti na tlu Hrvatske. 1. Hrvatski geološki kongres, Zbornik radova, 7–11, Opatija

REVIEW OF THEMATIC MAPS IN GEOLOGICAL SCIENCES

SUMMARY. Cartography is a scientific discipline which serves as a keystone for development of many sciences, including geological. When distinct geological activities intermingle, then rise, expansion and evolution of new scientific disciplines occur. Special maps with geological substance are of great importance for the Republic of Croatia as a whole.